

Затверджую
Проректор з наукової роботи
Національного університету
кораблебудування
імені адмірала Макарова
д-р техн. наук, професор

Г. В. Павлов

«17» лютого 2026 р.

ВИСНОВОК

міжкафедрального семінару кафедри історії Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського та кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова щодо наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи Бондар Юлії Олександрівни «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія, галузь знань 03 Гуманітарні науки

Витяг

з протоколу № 1 засідання міжкафедрального семінару кафедри історії Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського та кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

від «17» лютого 2026 року

ПРИСУТНІ:

1. Рижева Надія Олександрівна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії.
2. Буглай Наталя Михайлівна, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії.
3. Бобіна Олег Валерійович, кандидат історичних наук, доцент, в. о. директора Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
4. Нефьодов Дмитро Валерійович, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії.

5. Федоренко Михайло Олександрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії.

6. Хрящевська Людмила Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії.

7. Маринченко Ганна Миколаївна, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії.

З присутніх: 3 доктори наук та 4 кандидати наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – Рижева Надія Олександрівна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертації аспірантки кафедри історії Бондар Юлії Олександрівни на тему «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 Історія та археологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Науковий керівник – Нефьодов Д. В., доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії НУК імені адмірала Макарова.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, протокол № 4 від 01 листопада 2021 р.

Роботу виконано на кафедрі історії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

СЛУХАЛИ: доповідь аспірантки кафедри історії Бондар Юлії Олександрівни за матеріалами дисертації: «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми».

По доповіді було задано 10 запитань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали: д.іст.н., проф. Рижева Н. О., д.іст.н., проф. Буглай Н. М., к.і.н., доц. Бобіна О. В., к.і.н., доц. Федоренко М. О., к.і.н., доц. Хрящевська Л. М., к.і.н., ст. викл. Маринченко Г. М.

ВИСТУПИ ПРИСУТНІХ:

З характеристикою наукової зрілості здобувачки виступив науковий керівник – доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Нефьодов Д. В. У своєму виступі він відмітив успішне виконання аспіранткою індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, дисертація якої є результатом самостійного дослідження та завершеною науковою працею, містить наукову

новизну та виконана на належному науковому рівні. Висновок наукового керівника додається.

З оцінкою дисертації Бондар Ю. О. виступила у якості експерта **Буглай Н. М.**, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії. У своєму виступі рецензент зазначила, що історія української промисловості сьогодні належить до вельми актуальної тематичної проблематики, до якої звертаються дослідники. По темі наявний певний масив наукової літератури, хоча дослідження розвитку промисловості УРСР періоду 1946–1965 рр. в історичній науці незаслужено недооцінені. Наявність масиву наукової літератури з обраної здобувачкою теми актуалізує історіографічні дослідження, що покликані не лише систематизувати й належним чином репрезентувати існуючий доробок, а й позначити проблемні аспекти, що потребують доопрацювання. Аналізуючи роботи дослідників з окресленої теми, здобувачка висвітлює процес зародження та становлення історіографії повоєнної доби, її особливості, знайомить із науковою літературою періоду другої половини 1960-х – першої половини 1980-х рр., а також часів Перебудови (1985–1991 рр.). Заслужовують на увагу розділи, присвячені зарубіжній радянології та сучасній вітчизняній історіографії в контексті становлення україноцентричної теоретико-концептуальної моделі та генези нових напрямів. Дисертація Ю. О. Бондар органічно вписується в цей ряд наукових надбань, як виконаний на належному науковому рівні проект, що заповнює один з секторів фундаментального знання. З огляду на рівень досягнення феноменології української повоєнної промисловості обрана проблема є цілком актуальною в науковому сенсі.

Віддаючи належне прописаній науковій новизні та практичному значенню поданої здобувачкою дисертації, вважаємо за доцільне висловити наступне зауваження. Джерелознавчий огляд варто підсилити за рахунок методологічного аналізу новизни джерел, інформаційного насичення, теоретичної інтерпретації, ідеологічної заангажованості, співвідношення суб'єктивістських та об'єктивістських підходів, жанрової та тематичної специфіки тощо. Втім окремі пропозиції не мають принципового характеру та не знижують позитивну оцінку дисертації в цілому, а також розроблених авторкою основних наукових положень, висновків та одержаних результатів дослідження. Рецензована робота справляє позитивне враження, а її результати є суттєвим доробком для вирішення поставленої проблеми.

Дисертація є одноосібно створеною кваліфікаційною науковою працею, що містить сукупність нових результатів і наукових положень, поданих здобувачкою Бондар Ю. О. для публічного представлення; має внутрішню єдність і свідчить про особистий внесок дисертантки у галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 032 Історія та археологія.

У цілому дисертаційна робота Бондар Юлії Олександрівни є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до

оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) і може бути представлена до публічного захисту для присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки, за спеціальністю 032 Історія та археологія.

З оцінкою дисертації Бондар Ю. О. виступила у якості експерта **Хрящевська Л. М.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії, яка відзначила, що використавши при викладі матеріалу в першу чергу проблемно-хронологічний метод, Ю. О. Бондар разом із аналізом радянської, діаспорної та сучасної вітчизняної, велику увагу приділила аналізу західної історіографії, дослідивши в першу чергу праці науковців США та Великобританії. Даний підхід сприяв формуванню завершеності історіографічного аналізу.

Дослідницею встановлено, що західна історична наука значну увагу приділяла вивченню українського радянського суспільства в повоєнне двадцятиріччя, зокрема дослідженню становища промисловості. Особливістю західноєвропейської і американської історіографії є розгляд зазначених питань крізь призму аналізу економіки СРСР, а також соціальної історії. Характеризуючи перше повоєнне десятиліття як апогей сталінської консервативної економічної політики, західні вчені, визнаючи видатні досягнення в процесі відновлення радянської економіки, констатували повернення до економічної моделі 1930-х рр. із форсованим розвитком промисловості і ще більш значним погіршенням рівня життя радянських робітників.

У дисертації встановлено, що формування радянології відбувалося у виключно напружених умовах нагнітання «холодної війни». Внаслідок високого рівня політизації, перед західними дослідниками ставилися завдання вивчити стан радянського суспільства та економіки. У той же час в дисертації доведено, що політичні обставини не стали фатальними для західної історичної науки і кардинально не знизили фаховий рівень робіт. На думку радянологів теза радянської пропаганди стосовно провідної ролі робітничого класу в економічних відносинах і радянському суспільстві суперечить дійсному стану справ. Вчені навпаки вказали на жорстоку експлуатацію радянських робітників, їх відчуження від засобів виробництва, які хоча й націоналізовані втім знаходяться в руках правлячої партійної еліти.

Привертають увагу в роботі і оригінальне самобутнє висвітлення підходів істориків української діаспори, розкриття проблемно-тематичних напрямів, їх відмінність від історіографічної традиції, яка вже склалася в добу незалежності України.

Слід відмітити, що у запропонованому на розгляд дисертаційному дослідженні, використовується певний теоретико-методологічний апарат, особливість якого полягає в тому, що поряд із загальнонауковими та історичними, використовуються

спеціальні методи пізнання. У той же час слід детальніше розкрити значення термінів, які використовуються в дисертації.

Робота Ю. О. Бондар є завершеним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Структура роботи відзначається логічністю та послідовністю, відповідає темі дослідження та розкриває її зміст, дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) і може бути представлена до публічного захисту для присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки, за спеціальністю 032 Історія та археологія.

З оцінкою дисертації виступила доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії **Рижева Н. О.**, яка відзначила, що структура дисертації обумовлена метою і завданнями, які поставила перед собою здобувачка, а також обраними для їх досягнення методологічними підходами.

Окремі структурні складові дисертаційної роботи є пропорційними за обсягом, логічно взаємопов'язаними та в сукупності формують цілісний і комплексний підхід до розкриття заявленої проблематики. У дослідженнях історіографічного характеру визначальне значення має належно вибудований теоретико-методологічний апарат. Здобувачка продемонструвала виважений і творчий підхід до добору відповідних підходів, принципів і методів наукового аналізу.

Ю. О. Бондар акцентувала на власній дистанційованості від політичних сил, ідеологічних впливів та кон'юнктурних інтерпретацій, що зумовило обрання нею принципу надпартійності як одного з ключових методологічних орієнтирів. Порівнюючи та критично осмислюючи різні, подекуди протилежні історіографічні традиції – радянську (різних періодів), західну, діаспорну, сучасну зарубіжну та новітню українську, – авторка виокремила продуктивні напрацювання кожної з них. Водночас вона зберегла дослідницьку неупередженість, уникаючи ролі арбітра чи прихильника певної концепції. Такий підхід засвідчує її наукову зрілість і методологічну коректність.

Новаторським є також звернення до культурологічного підходу, складовою якого виступає герменевтика. У цьому контексті текст розглядається не лише як об'єкт розуміння, а і як простір інтерпретації, своєрідний діалог між автором та читачем. Усвідомлення історіографії як форми рефлексії щодо конкретно-історичних досліджень, що потребує проникнення у внутрішній зміст джерел, зумовило доцільність застосування саме герменевтичного інструментарію. Це забезпечило більш глибоке й концептуально вивірене прочитання історіографічних текстів.

Доповнює зазначений методологічний комплекс сцієнтистський підхід, орієнтований на аналіз закономірностей формування та трансформації історичних ідей і концепцій. Сукупність обраних підходів у поєднанні з принципами історизму, об'єктивності, системності, всебічності та наступності, а також розгалуженим методичним арсеналом, дозволила Ю. О. Бондар реалізувати поставлену мету дослідження та сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо подальшого конкретно-історичного вивчення окресленої проблематики.

У той же час вважаємо, що можна було б представити й спектр газетних публікацій в якості виду історіографічних джерел, втім даний аспект має рекомендаційний характер. Дисертаційна робота Ю. О. Бондар являє завершене наукове дослідження важливої в теоретичному і методичному відношенні проблеми. Вирішення завдань, поставлених перед здобувачкою у процесі написання дисертації, узгоджуються з планом роботи, сприяють її реалізації і охоплюють всі її розділи. Кваліфіковано подано присутнім доповідь за результатами дослідження, що свідчить про наукову сформованість та досвідченість дисертантки. В опублікованих працях дисертантки у повному обсязі висвітлені основні наукові положення та висновки дисертації.

Кандидат історичних наук, старший викладач **Маринченко Г. М.** у своєму виступі зазначила, що історіографічні дослідження з тематики української промисловості повоєнного періоду мають велике значення для розуміння рівня розробки відповідної теми сучасною історичною наукою, для подальшого опрацювання малодосліджених та сфальсифікованих сторінок неоднозначного періоду історії українського народу. Тому підготовлена аспіранткою Ю. О. Бондар дисертація викликає неабиякий науковий інтерес. Як видно зі змісту дослідження авторка поставила собі за мету з'ясувати стан, повноту і достовірність вивчення історії промисловості Української РСР повоєнного періоду (1946–1965 рр.) на основі комплексного історіографічного аналізу праць радянських, зарубіжних, діаспорних та сучасних українських вчених, виявити недостатньо досліджені та сфальсифіковані аспекти і обґрунтувати рекомендації щодо подальшої розробки тематики.

Окремі зауваження мають рекомендаційний характер, залишаються на розсуд дисертантки й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Отже, вищевикладене дає підстави для висновку, що дисертаційне дослідження Бондар Юлії Олександрівни «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми» є завершеним, методологічно і теоретично обґрунтованим, самостійним науковим дослідженням, яке може бути представлене до захисту зі спеціальності 032 Історія та археологія.

З оцінкою дисертаційної роботи Бондар Ю. О. виступив **Бобіна О. В.**, кандидат історичних наук, доцент, в. о. директора Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського, який зазначив, що дисертаційне дослідження Ю. О. Бондар справляє позитивне враження. Обґрунтовано актуальність, наукову

новизну роботи, вдало визначено її структуру, сформульовано мету та завдання дослідження. В дисертації Ю. О. Бондар розглянуто новітні наукові праці істориків з проблеми, які ще не стали об'єктом історіографічного осмислення, і під цим кутом зору здійснено об'єктивну переоцінку радянської історіографії; проаналізовано зміст конкретно-історичних праць західної історіографії, які також ще не стали об'єктом історіографічного дослідження. До історіографічного аналізу, крім історичних, частково залучено контекст досліджень із політології, соціології, культурології та філософії, що значно розширило пізнавальні можливості вивчення проблеми.

Науково-практична значущість дослідження пов'язана зі здійсненням історіографічного аналізу, який дав можливість встановити неоднозначність, складність і суперечливість вивчення історії промисловості УРСР повоєнного періоду, розмаїття методологічних підходів та оцінок, інтерпретацій подій і явищ. Отримані результати значно розширюють і доповнюють сучасні історіографічні знання з окресленої проблеми, сприяють її комплексному розкриттю. Основні положення і висновки дослідження можуть використовуватися для поглиблення тематики подальших теоретико-методологічних та історіографічних робіт.

Однак робота потребує редакційної правки, наявні поодинокі орфографічні помилки, стилістичні неточності, дискусійні формулювання (с. 34; 35). Втім, відмічені недоліки в цілому не знижують загальну позитивну оцінку поданої на захист дисертації Ю. О. Бондар, яку можна рекомендувати до захисту зі спеціальності 032 Історія та археологія.

З оцінкою дисертаційної роботи Бондар Ю. О. виступив **Федоренко М. О.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії, який відзначив, що робота виконана на належному науковому рівні, відзначається актуальністю обраної теми та самостійним її опрацюванням, є комплексною та узагальнюючою працею, звернув увагу на чітке визначення об'єкту, предмету, мети та завдань, повноту джерельної бази дисертаційної роботи. Втім зазначив, що можна було б підсилити джерельну складову дисертації використанням мемуарних джерел, таких як наприклад спогади Л. Брежнєва «Відродження». В той же час, цей недолік в цілому не знижує загальну позитивну оцінку дисертації. Вона присвячена актуальній темі, що перебуває в руслі пріоритетних напрямків історичної науки. Дисертаційне дослідження Ю. О. Бондар може бути представлене до захисту зі спеціальності 032 Історія та археологія.

УХВАЛИЛИ: прийняти такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Бондар Юлії Олександрівни «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми»:

1. Актуальність обраної теми дослідження.

Найважливішою передумовою перемоги України у війні, що триває та ключем до ефективної післявоєнної трансформації держави є системна модернізація та розвиток промислового потенціалу. Водночас історія української радянської економіки та її наукове розуміння тривалий час значною мірою ігнорувалися та часто недооцінювалися. Однак саме в цьому історичному досвіді лежать унікальні досягнення у подоланні величезних втрат і руйнувань другої світової війни. Використання цього досвіду не лише виправдане, а й необхідне: він може слугувати основою для сучасного наукового розуміння та практичних рішень у процесі відбудови та структурного оновлення промислового сектору української економіки.

Масштаби повоєнної катастрофи, з якою зіткнулася Україна в середині ХХ століття, значною мірою порівнянні з руйнуваннями, яких країна зазнає сьогодні внаслідок збройної агресії. Глибока економічна криза, демографічні втрати, хронічний дефіцит ресурсів, виснаження людського потенціалу – все це створило надзвичайно складні умови для відбудови. Тому дослідження історіографії промислового розвитку Української РСР (1946–1965 рр.) має особливу актуальність. Аналіз того, як розумілися процеси відновлення та промислового зростання в різні періоди, дозволяє не лише реконструювати фактичні події, а й зрозуміти розвиток наукових підходів, концептуальних основ та методологічних принципів.

У пошуках оптимальних стратегій кризового управління та стабілізації суспільного життя природно спиратися на історичний досвід – ті фази розвитку, в яких після глибоких потрясінь відбувалися процеси відновлення, структурні зміни та поступальний розвиток. У цьому контексті історичне знання постає не як суто академічна сфера, а як інструмент для розуміння сьогодення. Воно дозволяє критично аналізувати минулий досвід, виявляти продуктивні практики та помилки, а також уникати їх у майбутньому. Особливе значення має історіографічний вимір проблеми – дослідження того, як виникали та змінювалися наукові уявлення про промисловий розвиток у повоєнний період.

Сучасні суспільні виклики вимагають переоцінки усталених моделей мислення та подолання застарілих інтерпретаційних моделей. Зростає потреба в критичному аналізі джерельного матеріалу, уточненні категорій та понять, а також перегляді методологічних принципів дослідження. Це вимагає ґрунтовного вивчення існуючих наукових висновків, їх неупередженої оцінки та систематизації. Подальший розвиток конкретних історичних досліджень з історії сучасної української промисловості безпосередньо залежить від стану їхньої історіографії. Це дозволяє визначити ступінь наукового володіння проблемою, виявити прогалини в дослідженнях та окреслити перспективні напрямки подальших досліджень.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри історії та спеціальності 032 Історія та археологія. Обраний напрям пов'язаний з розробкою теми: «Інтеграція української історичної науки у світовий науково-освітній простір в умовах воєнного стану», що проводиться на кафедрі історії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (державний реєстраційний номер 0124U001818).

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечені методологічною обґрунтованістю вихідних положень дисертаційної роботи, визначенням наукових засад дослідження й висвітленням стану розробленості проблеми, а також характеристикою предметної термінології. Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтується на засадах антропологізації історичного пізнання, що передбачає надпартійність, сцієнтизм і культурологічний підхід, а також на принципах історизму, об'єктивності, системності, всебічності та наступності. Методологічний інструментарій включає методи аналізу й синтезу, класифікації та типологізації, ідеалізації й абстрагування, історико-генетичний, проблемно-хронологічний і біографічний методи, метод періодизації, ретроспективного та контент-аналізу, сукупне застосування яких забезпечило розв'язання завдань історіографічного дослідження промисловості Української РСР у повоєнний період 1946–1965 рр.

4. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

У дисертації вперше в історичній науці комплексно проаналізовано генезу процесу дослідження історії промисловості Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.); встановлено, що існуюче історіописання лише частково охоплює дослідження окремих векторів проблеми, а тому не дає комплексного розкриття історіографічного процесу, тенденцій в методології і проблематиці різних історіографічних шкіл та напрямків; проведено аналіз наративу радянських, західних, діаспорних, сучасних українських науковців, їхнього теоретико-методологічного базису, категоріально-понятійного апарату і на цій платформі з'ясовані актуальний стан, повнота і достовірність дослідження історії промисловості Української РСР повоєнного двадцятиріччя (1946–1965 рр.); проаналізовано праці вітчизняних науковців, які ще не ставали об'єктом історіографічного аналізу та визначено перелік актуальних тем для майбутніх конкретно-історичних досліджень; досліджено зміст робіт західної науковців, які також ще не стали об'єктом історіографічного дослідження;

Уточнено періодизацію історіографії промислового розвитку Української РСР (1946–1965 рр.), класифікацію всього масиву історіографічних джерел, перелік сфальсифікованих та слабо досліджених напрямів історії промисловості Української РСР повоєнного двадцятиріччя (1946–1965 рр.), актуальні вектори майбутніх конкретно-історичних розвідок.

Набули подальшого розвитку процес переосмислення низки висновків і концептуальних підходів, домінантних в радянському, західному та діаспорному історіописаннях, спростовано перелік аналітичних розбіжностей в роботах з історії повоєнної промисловості Української РСР; уточнений теоретико-методологічний та категоріальний апарат історіографічного дослідження.

5. Перелік наукових праць, які відображають основні наукові результати дисертації.

Публікації, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Бондар Ю. О. Історіографія промисловості Української РСР у повоєнний період (1946–1965 pp.): репрезентативність джерельної бази. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки.* Том 35 (74) № 2. 2024. С. 144–148. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/2.22> URL:

https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/24.pdf Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

2. Бондар Ю. О. Зародження та становлення історіописання розвитку повоєнної промисловості Української РСР (1946–1965 pp.) у перше післявоєнне десятиліття (1946–1953 pp.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки.* Том 35 (74) № 4. 2024. С. 226–232. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/4.33> URL:

https://hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/4_2024/35.pdf Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

3. Бондар Ю. О. Суспільно-політичні умови розвитку історіографії повоєнного промислового розвитку УРСР (1946–1965 pp.) в період хрущовської «відлиги» (середина 1950-х – середина 1960-х pp.). *Літопис Волині.* Число 32. 2025. С. 30–35. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.32.05> URL:

<http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/591/510> Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

4. Бондар Ю. О. Промисловість Української РСР у повоєнне двадцятиріччя (1946–1965 pp.) в роботах істориків української діаспори. *Культурологічний альманах.* Вип. 2 (14). 2025. С. 112–118. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.2.13> URL:

<https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/607/558> Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

5. Бондар Ю. О. Промисловість Української РСР (1946–1965 pp.) в оцінці західної радянології. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 88. Том 1. С. 4–10. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-1> URL: <https://aphn->

journal.in.ua/archive/88_2025/part_1/3.pdf Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

6. Бондар Ю. О. Повоєнна промисловість Української РСР (1946–1965 рр.): зародження та становлення сучасної української історіографії. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2025. Вип. 1. С. 22–33. DOI <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2025.1.3> URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/history/article/view/1699/1513> Фахове видання України Категорії Б. Входить до наукометричної бази даних Index Copernicus International.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Бондар Ю. О. Історіографія промисловості Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): теоретико-методологічні засади дослідження. *Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*. 4 квітня 2025 року. Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2025. С. 194–198. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/235693b4-8645-46e0-8717-ef28cc17c15f/content>

2. Бондар Ю. О. Навколонаукові особливості радянської історіографії розвитку повоєнної промисловості Української РСР (1946–1965 рр.) другої половини 1960-х – першої половини 1980-х рр. *Актуальні проблеми історії та археології: регіональний та глобальний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* / редкол.: к. і. н., доц. Н. М. Кузовова (відп. ред.) та ін. Херсон: Вид-во ХДУ, 2025. С. 22–30. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b856a199-c049-4533-94d9-45f2d6216d37/content>

3. Бондар Ю. О. Повоєнна промисловість Української РСР (1946–1965 рр.): становлення та розвиток західної радянології теми. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал*, вип. 12 / Заг. ред. доц. Моцак С.І. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2025. С. 3–6. URL: https://history.sspu.edu.ua/images/2025/docs/nauka/konf/12_2025_np_zhurnal_tmns_d_db69.pdf

4. Бондар Ю. О. Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): концепції західної радянології. *Матеріали науково-практичних конференцій Чорноморського національного університету імені Петра Могили. Серії : Історія та археологія, Політичні науки: Ольвійський форум – 2025: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XXII міжнар. наук. конф.* 16-22 черв. 2025 р., м. Миколаїв: матеріали конф. / М-во освіти і науки України; ЧНУ імені Петра Могили. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. С. 13–16. URL: <https://mspc.mk.ua/index.php/journal/article/view/389/326>

6. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним і завершеним в рамках визначених мети і завдань науковим дослідженням. Усі наукові результати та положення, що виносяться на захист і становлять наукову новизну роботи, одержані здобувачем особисто.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах, тощо.

Основні положення, висновки та результати дисертації пройшли апробацію на науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівнів: «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики» (м. Миколаїв, 4 квітня 2025 р.), «Актуальні проблеми історії та археології: регіональний та глобальний вимір» (м. Івано-Франківськ, 22 травня 2025 р.), «Актуальні питання викладання суспільних та гуманітарних дисциплін в умовах війни та післявоєнної відбудови» (м. Суми, 27–28 травня 2025 р.), «Ольвійський форум – 2025: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» (м. Миколаїв, 16–22 червня 2025 р.).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати.

Наукове значення виконаного дослідження полягає в розширенні та концептуальному розвитку наукового розуміння промислової історії Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.) як самостійної галузі досліджень. Авторка системно досліджує виникнення та розвиток наративів у радянській, західній, діаспорній та сучасній українській історіографії, демонструючи залежність методології та дослідницьких питань від політичного контексту, доступності джерел, а також домінуючих академічних парадигм і світоглядів. Спираючись на це, дисертація уточнює періодизацію та класифікацію історичних праць, визначає межі наукової обґрунтованості існуючих інтерпретацій.

Дисертація сприяє подальшому розвитку теорії історіографічного аналізу та пропонує комплексний набір інструментів для оцінки історіографічних джерел: від критики ідеологізованих схем та лінійних моделей прогресу до визначення механізмів пріоритетності досліджень та усунення прогалин у знаннях. Центральна теоретична інновація полягає в обґрунтуванні доцільності міждисциплінарного підходу в історіографії промислового розвитку: врахування праць з економіки, природничих наук, інженерії та соціології розширює рамки традиційної історіографії та дозволяє більш детально інтерпретувати суперечності, властиві процесам реконструкції. У дослідженні визначено перелік спростованих та недостатньо досліджених тем (демографічні та матеріальні втрати, примусова праця, ефективність науково-технічної політики, роль військово-промислового комплексу та правове регулювання промислового управління), тим самим

поглиблюючи розуміння структурних обмежень існуючих концепцій. Водночас, вона закладає основу для подальших теоретичних міркувань.

Дисертація пропонує міждисциплінарний підхід в історіографії промислового розвитку. Таким чином, робота створює цілісну основу для подальших історико-економічних досліджень повоєнної промисловості Української РСР: визначає ступінь повноти та достовірності наукових знань, окреслює перспективні напрямки конкретно-історичних досліджень, встановлює критерії критичного ставлення до «спадщини» радянської історіографії без механічного заперечення її та некритичного відтворення.

9. Практична цінність результатів дослідження.

Практичне значення дисертації полягає в потенційному застосуванні її висновків в академічних дослідженнях, викладанні та професійному аналізі. Узагальнені висновки та запропонована класифікація історіографічних джерел можуть слугувати методологічною основою для подальших конкретно-історичних праць з промислової історії Української РСР з 1946 по 1965 рр., зокрема для підготовки дисертацій, монографій, статей та регіональних праць, а також для розробки обґрунтованої програми архівних досліджень. Перелік «проблемних зон», окреслений в дисертації (втрати, розміщення продуктивних сил, адміністративно-правові механізми, демографічні фактори, система примусової праці, ефективність науково-технічної політики, походження та роль військово-промислового комплексу), може слугувати орієнтиром для планування тематичних досліджень та міждисциплінарних проєктів.

Матеріали дисертації придатні для використання у викладацькій діяльності: у курсах з історіографії та джерелознавства, з історії України новітньої доби, з економічної історії, з історії науки і техніки, а також у спеціалізованих курсах з радянської модернізації, повоєнної відбудови та виникнення військово-промислового комплексу. Результати дослідження можуть бути використані для розробки навчально-методичних матеріалів, навчальних програм, тематичних джерелознавчих збірників та дисертацій, що потребують всебічного вивчення літератури та критичного аналізу історіографічних традицій.

Особлива практична користь пов'язана із сучасними викликами, з якими стикається українське суспільство під час війни та повоєнної відбудови. Результати дисертації можуть слугувати історико-аналітичною основою для наукових дискусій щодо моделей реконструкції промислового сектору, оцінки історичного досвіду мобілізаційної економіки, виявлення її потенціалу та обмежень, а також уникнення мітологізації минулого. Дисертація демонструє, що розробка державних стратегій повинна базуватися на ґрунтовних знаннях та критичному аналізі існуючих наративів, а не на короткострокових оцінках чи поверхневих аналогіях. У цьому сенсі робота є цінною для фахівців у галузі історичної політики, формування пам'яті та створення довідкових та аналітичних матеріалів з економічної історії України.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладання.

Дисертація складається з анотації, переліку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів (11 підрозділів), висновків, списку використаних джерел і літератури (680 найменувань), списку опублікованих праць за темою дисертації. Загальний обсяг дисертації становить 266 сторінок друкованого тексту, із них 181 сторінка основного тексту.

11. Дотримання принципів академічної доброчесності.

За результатами науково-технічної експертизи дисертація Бондар Ю. О. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертація Бондар Юлії Олександрівни «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми» є завершеною науковою працею, в якій розв'язано конкретне наукове завдання – з'ясовано стан, повнота та достовірність вивчення історії промисловості Української РСР повоєнного періоду (1946–1965 рр.) на основі комплексного історіографічного аналізу праць радянських, зарубіжних, діаспорних та сучасних українських вчених, виявлено недостатньо досліджені та сфальсифіковані аспекти і обґрунтовано рекомендації щодо подальшої розробки тематики, що має важливе значення для галузі знань 03 Гуманітарні науки, а саме спеціальності 032 Історія та археологія:

а) основні результати дисертації відображено у 10 наукових публікаціях, з яких 6 статей – у наукових фахових виданнях України, а також 4 матеріали доповідей на науково-методичних конференціях;

б) дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024);

в) з урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Бондар Юлії Олександрівни дисертація «Промисловість Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): історіографія проблеми» рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

2. Пропонувати Вченій раді НУК імені адмірала Макарова утворити разову спеціалізовану вчену раду у складі:

Голова ради:

доктор історичних наук, професор Рижева Надія Олександрівна, завідувач кафедри історії НУК.

Члени:

Рецензенти:

- доктор історичних наук, доцент Буглай Наталя Михайлівна, професор кафедри історії НУК;
- кандидат історичних наук, доцент Хрящевська Людмила Михайлівна, доцент кафедри історії НУК.

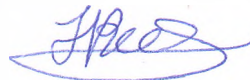
Опоненти:

- доктор історичних наук, професор Набока Олександр Вікторович, завідувач кафедри історії та археології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;
- доктор історичних наук, професор Тверитникова Олена Євгенівна, завідувач кафедри українознавства, культурології та історії науки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

За ухвалу проголосували:

«За» –	7
«Проти» –	немає
«Утримались» –	немає

Головуючий на засіданні міжкафедрального семінару,
гарант освітньої програми
«Історія та археологія»
рівня вищої освіти «Доктор філософії»,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії

Надія РИЖЕВА